

Крикавський, О. А. Похильченко. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 352 с.

3. Підвищення конкурентоспроможності та соціальної спрямованості агропромислового виробництва на основі розвитку кластерних систем / [Кропивко М. Ф., Лупенко Ю.О., Малік М. Й. та ін.] ; за ред. М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2013. – 46 с.

Олейник В. В.

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна

ДОСВІД КРАЇН У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ТРАНСКОРДОННИМИ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ (НА ПРИКЛАДІ РІЧКИ ДУНАЙ)

Питання управління транскордонними водними ресурсами є дуже важливим сьогодні. Саме тому варто вивчити досвід країн в даній сфері, з метою вибору найбільш оптимального та ефективного шляху здійснення управління такими специфічними видами ресурсів, на які поширюється суверенітет декількох держав.

По всьому світі існує 276 транскордонних річкових басейнів (64 басейнів транскордонних річок в Африці, 60 – в Азії, 68 – в Європі, 46 – в Північній Америці і 38 – в Південній Америці). 185 з 276 транскордонних річкових басейнів, близько двох третин, знаходяться на території двох країн. 256 з 276 є загальними для 2, 3 чи 4 країн (92,7 %), і 20 з 276 є загальними для 5 і більше країн (7,2 %), максимально 18 країн поділяють той же басейн транскордонної річки (Дунай). 46% поверхні земної кулі покрито басейнами транскордонних річок. 148 країн включають територію в межах одного або кількох транскордонних річкових басейнів. Російський Федерація поділяє 30 транскордонних річкових басейнів з прибережними країнами, Чилі та Сполучені Штати – 19, Аргентина та Китай – 18, Канада – 15, Гвінея –14, Гватемала –13, і Франція –10. Африка має близько третини світових великих міжнародних водних басейнів – басейни більше, ніж 100 000 кв. км. Практично всі африканські країни на південь від Сахари, і Єгипет, поділяють, принаймні один міжнародний водний басейн [3].

Цікавим є досвід управління транскордонними водними ресурсами річки Дунай, оскільки вона протікає по території аж 18 країн, а саме: Німеччина, Австрія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Словенія, Хорватія, Сербія, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна, Боснія і Герцеговина, та невеликі території Швейцарії, Італії, Польщі, Албанії та Македонії [5].

У 1998 році була утворена Міжнародна комісія із захисту річки Дунай, постійний секретаріат якої знаходиться у Відні. Цілями комісії є забезпечення сталого управління водними ресурсами, збереження, поліпшення і раціонального використання поверхневих та підземних вод, боротьба із забрудненням та скорочення надходження біогенних та небезпечних речовин, контроль за повеннями та льодом. Також створено 7 робочих груп та одна Експертна група, а саме:

1. Робоча група з дій та заходів;
2. Робоча група з моніторингу та оцінки;
3. Робоча група із захист від повеней;
4. Управління річковими басейнами;
5. Управління інформацією та ГІС;
6. Участь громадськості та комунікації;
7. Робоча група із запобігання та контролю за аваріями;
8. Стратегічне експертна група [4].

З 1996 року функціонує Транснаціональна мережа моніторингу, основна мета якої полягає у наданні надійного та послідовного аналізу тенденцій у концентрації та навантажень від забруднюючих речовин; підтримці оцінки якості води для водокористування, а також у наданні допомоги в ідентифікації основних джерел забруднення. З метою гарантування якості зібраних даних Міжнародна комісія регулярно здійснює Програму аналітичного контролю якості по всьому басейні. В рамках Плану управління басейном річки Дунай, що розроблений на 2009 – 2015 роки, відбувається реалізація Спільної програми заходів (СПЗ), що ґрунтується на результатах аналізу та оцінки стану води і включає в себе, як наслідок, важливі заходи по всьому басейну, орієнтовані на узгоджені бачення та цілей управління на 2015 рік. Вона заснована на національних програмах дій та описує очікувані поліпшення стану води до 2015 року [1].

План управління басейном річки Дунай та пов'язана з ним Спільна програма заходів вимагають технічної допомоги та інвестицій. Фінансування Спільної програми заходів необхідні для:

- інвестиції в очищення міських стічних вод;
- інвестиції в скорочення не точкових забруднень;
- інвестиції в захист від паводків;
- поєднання інвестиційних та політичних ініціатив [2].

Реалізація Водної рамкової Директиви (ВРД) є національною відповідальністю і фінансування заходів є обов'язком кожного національного уряду. Басейн річки Дунай складається з країн-членів ЄС і країн, що не є членами ЄС. Загалом фінансування заходів країн, що не є членами ЄС відбувається важче, ніж для тих країн, які мають юридичне зобов'язання виконувати ВРД. Це пояснюється тим, що загальний рівень економічного благополуччя в придунайських країнах значно варіюється із заходу на схід. Крім того, країни, що не є членами ЄС не мають Єдиного Фонду, на який вони можуть спиратися при фінансуванні необхідних заходів. Тому, в рамках підготовки Плану управління басейном річки Дунай, увага приділялася питанню підтримки фінансування необхідних заходів країн, що не є членами ЄС. Зокрема, розглядався потенціал міжнародних фінансових організацій для фінансування інвестиційних потреб в масштабі басейну (Європейський інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції і розвитку, Світовий банк тощо). Співпраця зі спонсорами має відбуватися через ініціативи окремих країн, але також Міжнародна комісія із захисту річки Дунай повинна сприяти цьому, де це можливо [1].

Отже, у сфері управління транскордонними водними ресурсами потрібно здійснювати спільне управління такими ресурсами, оскільки вони не є власністю однієї держави. Необхідним є створення спеціалізованих робочих груп, спільної, транскордонної мережі моніторингу, розробка Плану та стратегії управління басейном транскордонної річки, а також системи фінансування заходів в даній сфері.

Література:

1. *Danube River Basin District Management Plan*. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.icpdr.org/main/sites/default/files/DRBM_Plan_2009.pdf.
2. *Danube River Basin Management Plan Financing of the Joint Programme of Measures*. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.icpdr.org/main/sites/default/files/DRBM_Plan_2009.pdf.
3. *Facts and figures. A resource without borders*. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.unwater.org/water-cooperation-2013/water-cooperation/facts-and-figures/>
4. *Transboundary Cooperation Fact Sheets*. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/implrep_2007/pdf/Governance-Transboundary%20Fact%20Sheets.pdf.
5. *Transboundary Water Management in the Danube River Basin*. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002154/215492e.pdf>.